ZAMİRLER

Diğer Hint-Avrupa Dillerinde de olduğu gibi Hititçe de şahıs, işaret, ilgi, soru ve belirsizlik zamirlerine sahiptir. Prensip olarak bunlar isim kategorisine dahildirler ama bazı durumlarda karşımıza çıkan farklı çekim ekleriyle ondan ayrılmaktadırlar. Farklı çekim ekleri, isimlerde genetiv sg/pl'da *-aš* yerine, *-el,* Abl'de *-az* yerine *-taz*'dır.

Şahıs Zamirleri

Hititçede çoğu dillerde olduğu gibi, üçü tekil ve üçü çoğul olmak üzere toplamda altı şahıs zamiri vardır.

	Ben	Sen	O	Biz	Siz	Onlar
Nom. com	uk, ammuk	zik	apaš, apat	weš	šumeš	ape, apeš
Acc.	ammuk	tuk	apun	anzaš	šumaš	apuš
Gen.	ammel	tuel	apel	anzel	šumel	apenzan
Dat-Lok.	ammuk	tuk	apedani	anzaš	šumaš	apedaš
Abl.	ammedaz	tuedaz	apez	anzedaz	šumedaz	apez

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere, 3. Tekil ve 3. Çoğul şahıs zamirleri eksiktir. Onların yerine işaret zamiri olan *apa-* "o" kullanılmıştır.

İmparatorluk Devri Hititçesinde Nominatif formların yerine Akusatif formların kullanıldığı gözlenmektedir. Yani *uk→ammuk* "ben" , *zik→tuk* "sen" vs. Bu durum Türkçe'nin bazı şivelerinde olduğu gibi konuşma dilinde yaygınlaşan bir hatadan kaynaklanmaktadır.

Örnek: Bana ver→ beni ver

Beni gördü→ bana gördü gibi…

ÖNEMLİ: Şahıs zamirlerinin sonuna *-ila* "kendisi" suffixi eklenerek "ben kendim, ben tek başıma, ben kendi kendime" gibi şahıs zamirleri türetilmiştir.

Örnek: ukila (ukel) "ben şahsen, ben kendim"

zikila " sen şahsen, kendin"

šumašila "siz şahsen, kendiniz"

apašila "o kendi, kendi"

Enklitik Şahıs Zamirleri:

NOT: Enklitik (enclitic): "kendisinden önce gelen sözcük ile birleşip bir sözcük gibi okunan sözcük veya ek".

-mu	*-ta/-du*	*-ši* (sadece dat.)	*-naš*	*-šmaš*	*-šmaš* (sadece dat.)
beni, bana	seni, sana	Ona	bizi, bize	sizi, size	onlara

Hititçede sadece Dative ve Akkusative kasusların enklitik şahıs zamirleri mevcuttur.

ME-*un-wa-ma-mu UL kuitki*

"Ancak kendim için hiç bir şey almadım."

nu-šmaš išhiul kiššan ešdu

"Sizin için antlaşma şu şekilde olsun."

nu-mu→ "ve beni, bana"

nu-ta→*na-at-ta* "ve seni, sana"

nu-ši →*nu-uš-ši* "ve ona"

nu-šmaš→ *nu-uš-ma-aš* "ve sizi, size, onlara"

nu-naš→ *nu-un-na-aš* "ve bize/bizi"

3. Tekil ve çoğul enklitik zamirlerinin çekim ekleri:

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	-aš "o"	-e, -at "onlar"
Acc. comm.	-an "onu"	-uš, -aš, -at "onları"
Nom.acc.n	-at "o,onu"	-e, -at "onlar, onları"

ÖNEMLİ: ***nu-aš→na-aš*** **("*u*", "*a*" tarafından asimile oluyor.)**

nu-wa-ra-aš **(buradaki -wa(r)- hitap partikelidir.)** ***nu-/wa-r/a/-aš***

nu-wa-ra-an

nu-wa-ra-at

nu-wa-ri (Eski Hititçede Nom. comm. pl. için "-e-" veya "-i-" eki kullanılmaktaydı. Buradaki -i- eki bundan dolayıdır. İmparatorluk döneminde bunun yerine -at- kullanılmaya başlandı.

NOT: -*aš* ya da -*at* gibi formlar, bazen diğer enklitik şahıs zamirleriyle birlikte de kullanılabilir.

Örnek: *na-aš-ši* "ve o,ona"

na-at-ši "ve onlar, ona"

na-aš-ši-ya-aš "ve onları, ona, o"